

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА ПОНАД УСЕ!

Видання Історичного клубу “Холодний Яр”

2026 рік
Лютий
Число 2 (480)

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Прагни неможливого і переможеш Передплатний індекс 33545

ТІЛЬКИ РІДНА УКРАЇНА І БОРОТЬБА ЗА ЇЇ ВОЛЮ

Презентація книги “Хоробре серце Олега Куцина” відбулася в колонній залі Київради 22 січня 2026 р. – на День Соборності. Це спогади про Олега Куцина-“Кума”, творця і командира Окремої добровольчої чоти “Карпатська Січ” (з 2014), командира 49-го Окремого стрілецького батальйону Сухопутних військ ЗСУ (з 15.05.2022), 1-го віцепрезидента Історичного клубу “Холодний Яр”. Автори-упорядники – Роман Коваль та Ірина Гармасій.

“Подібні книги я видавав через 100 років після подій, – так Роман Коваль почав презентацію. – А ця про війну, учасники якої сидять у цьому залі. Це диво з див – борці за визволення України можуть прочитати книгу про свої бої, про свого батька-отамана. І сказати: це було, саме так і було. А ось тут трохи не так... А фото ось цього даремно ви опублікували, це заяча душа, а не герой. Куцин його ніяк не міг вигнати на позиції. А оцей, що танк російський захопив, – справді крутяк. Куцин сказав йому з повагою: «А ти з яйцями!»

Помилки можливі, особливо коли пишеш про події столітньої давнини, бо свідки давно відійшли, перепитати немає в кого. А тут я мав розкіш уточнювати в тих, хто був з Олегом поруч, – і влітку 2014-го, і 19 червня 2022-го, на День батька... Та й у себе міг запитати, адже знав його як самого себе”.

Далі промовляла Василина Наконечна-“Вася”, доброволець ОДЧ “Карпатська Січ”, старший лейтенант ЗСУ. Вона багато років була поруч з Олегом, любила його, з радістю терпіла його не завжди коректні жарти, була вірною його помічницею багато років. У книзі 18 її спогадів! Ось назви деяких з них: “З «Кумом» усі переходили на українську”, “Я знала точно – я з ним”, “Карпатська Січ» відступає тільки вперед!”, “Раділи, що ця доля випала їм”. А ще Василина дала величезну кількість унікальних світлин про ОДЧ “Карпатська Січ” у 2014–2016 роках. І всі високої якості! І збрала, як і Юрій Сиротюк, поважну суму на друк книги. І сама пожертвувала 100 тисяч гривень на її видання.

Спогад Юрія Сиротюка-“Мамая” називається “Умів роби-

ти героями звичайних людей”. “Мене дивувала, – писав друг «Мамай», – здатність Олега Куцина притягувати людей, спонукати працювати на справу, творити із вчорашніх необстріляних добровольців злагоджений бойовий колектив, який готовий був іти за «Кумом» у вогонь і воду. Саме так – ЗА ним. Бо першим йшов завжди Олег Іванович. Вражали й унікальні комунікаційні здібності «Кума». Він умів вибудовувати стосунки із сусідами – командирами легальних бойових підрозділів і комбатами-добровольцями. Уявіть, якою харизмою треба було володіти, щоб переконати військовий підрозділ «поділитися» зброєю, боеприпасами та харчами (під слово Олега Куцина) і здобути довіру тримати найнебезпечнішу передову позицію. Олег Куцин умів робити героями звичайних людей. Він відновив безсмертну славу «Карпатської Січі». На споконвік українській Донеччині...”

Юрій не зміг приїхати на презентацію книги – війна не відпустила.

Промовляв представник 49-го ОШБат ЗСУ старший лейтенант Руслан Андрійко. У книзі є його спогад про сл. пам. чеського добровольця “Карпатської Січі” Томаша Завазала-“Спарту”. Руслан Андрійко сказав, що командування та особовий склад 49-го ОШБ “Карпатська Січ” пам’ятають свого батька-засновника і першого комбата Олега Куцина. Попри тяжку втрату, підрозділ уже 5 рік без ротації виконує бойові завдання на найтяжчих ділянках фронту. “Ми розвиваємося, масштабуємося, – сказав Руслан, – і вже цього року батальйон «Карпатська Січ» стане полком. Хочемо вірити що небесний комбат Олег Куцин пишається успіхами підрозділу, який створив”.

Руслан Андрійко урочисто передав почесну відзнаку командира 49-го ОШБ “Лицар Карпатської Січі” дружині Галині й синові Максиму сл. п. Миколи Лаговського-“Одіна”.

Приїхав з передової офіцер батальйону “Свобода” Андрій Ілленко. Його командир Петро Кузик, доброволець ОДЧ “Карпатська Січ” у 2014 – 2015 рр., а тепер командир батальйону “Свобода”,

один з найбільших меценатів цієї книги. Він і за життя багато допомагав Олегові. Андрій Ілленко розповів про бойовий шлях Олега Куцина.

Приїхав з війни і доброволець ОДЧ “Карпатська Січ” у 2014-му Андрій Сусол, вихованець Олега Куцина. У книзі є його спогад про Олега Куцина під назвою “Склея українського націоналізму”. Андрій писав: “Олег Куцин запалив і виховав чималу нашу військову когорту справжніми націоналістами, і тепер сотні мужніх бійців та успішних командирів є свідченням величчя нашого куцина. Мережа карпатських січовиків чимала, і ми далі несемо вогонь боротьби, як він того навчив”. Андрій Сусол і далі у війську, тепер він капелан.

Промовляв і Тарас Куцин, офіцер ЗСУ, син Олега Куцина. “Батько не мав страху, – підкреслив він. – Він людина честі. Твоя честь це все, – говорив він мені”.

У книзі є два спогади “Юркеша” – Юрка Юрченка. Один із них називається “Війна війною, а співати треба!”. Це слова Олега, які зафіксував “Юркеш”. Юрко Юрченко виконав наказ командира – проспівав похідну “Карпатської Січі”, пісні “Кум” і “Жовтий скотч” (на слова сл. п. Максима Кривцова-“Далі”).

Олега Куцина вшанували й інші митці – цимбаліст Василь Паланюк і співачка Олеся Кічук, яка прекрасно виконала марш “Україна” (слова Івана Багряного, муз. Григорія Кітасого). А Світлана Мирвода на честь іспаномовних добровольців “Карпатської Січі” заспівала гімн Організації українських націоналістів іспанською мовою (переклад Сергія Борщевського), – це була прем’єра, – а також “Бесаме мучо”.

Сергій Василюк пречудово виконав “Пісню про отамана Зеленого”, яку любив Олег Куцин: “Вільна Січ ожила, І козацтво як мак розцвіло!” “Як же ці рядки відповідають справі Олегового життя! – мовив з почуттям ведучий Роман Коваль. – Ніби про Олега Куцина рядки пісні. В історії Визвольної боротьби Олег знайшов підстави віри в можливість створення збройної сили власними зусиллями – отієї «вільної Січі» зі стрільців-добровольців Закарпаття та всієї України, послідовників історичної, 1939 року, «Карпатської Січі», своєї батьківської організації”.

Сергій Василюк також порадував усіх потужною піснею Василя Лютого “Меч Арея”. Леся Козенко прочитала вірш “Пам’яті командира Олега Куцина”, опублікований у книзі. Поет і репер Артем Лоїк (молодший лейтенант Національної гвардії) прочитав свої вірші і пісні.

“Олег Куцин визнавав лише Україну і боротьбу за її волю. Такий мій висновок про його життя”, – підсумував Роман Коваль.

Олег Куцин своєї місії ще не скінчив – герої служать Батьківщині і після своєї смерті.

Історичний клуб
“Холодний Яр”

Світлина Олександра Вакуленка

БОЛБОЧАН ЗНОВУ У ХАРКОВІ

У Харкові, в День Соборності України, відкрито меморіальну дошку Петру Болбочану, полковнику

Армії УНР, визволителю Полтави, Харкова та Криму. Створив її скульптор Ігор Семак, козак Історичного клубу “Холодний Яр”.

Петро Болбочан розумів, що без сильної української армії не існує незалежної держави. Харків пам’ятає своїх справжніх визволителів.

Висловлюємо безмежну подяку Історичному клубові “Холодний Яр” (президент Роман Коваль), благодійникам Максимові Коляденку і Олексієві Мушаку, коштом яких створено цей шедевр із бронзи, Милі Денчик, Володимирові Скоричу, Дмитрові Булаху, 3-й бригаді оперативного призначення імені полковника Петра Болбочана “Спартан” та Харківській міській раді.

Петрові Болбочану слава!

Вадим ПОЗДНЯКОВ, організатор встановлення меморіальної дошки
На світлині – Вадим Поздняков, Харків, вул. Петра Болбочана, січень 2026 р.

ВОСКРЕСІННЯ МОВИ

Ти була Попелюшкою в Домі своїм, коли мачуха зла опікала твій Дім, ти прислужувать змушена

зведенюкам, що, обсівши тебе, дали волю рукам, відривали від рота останній шматок, накидали на рота “оренбурзький платок”!

Але сталося диво – зникла мачуха зла, обсилається попіл із тебе, зола. Ти, незвикла до прав, господиня

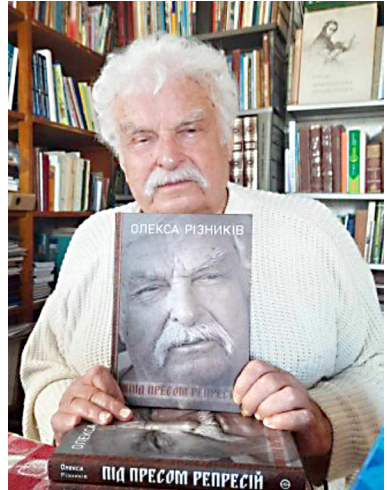
нова, нині в Домі своїм увіходиш в права. Мачушата сичать, плачуть зведенюки: кари ждуть за штурхання, пльовки, матюки.

Ти ж, Принцесо, намірена всім прощавать,

свою руку святу подаєш цілувать. Воскресаєш у тій первозданній красі, і цьому воскресінню радіють усі,

Огортає тебе знов любов’ю наш Дім. Ти стаєш Королевою в Домі своїм.

Олекса РІЗНИКІВ
11 листопада 1999 р.

Від редакції. Олексі Різниківу 24 лютого має вибрунькуватися 89. Наперед не вітатимемо, хоч і дуже хочеться! Дасть Бог, у безземному числі “Незборимої нації” знову зустрінемося.

ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ БЕРЕГІНИ ХОЛОДНОГО ЯРУ

Як пристрасть у п’янкім вині,
Як пісня у співачки,
Так у козацькій стороні
Чудова є козачка.

Рум’янець ніжний на щоці,
Душа, як світ, глибока,
В очах палають манівці –
Не відвернути ока.

В розмові щирій говірка,
До честі справедлива,
Непереборна, мов ріка,
І свіжа – наче злива.

Горять вогнем її вуста,
Палає серце яро.
І в цьому логіка проста –
Живе Холодним Яром.

Про неї знають навкруги
І чули по окрузі,
Її не люблять вороги,
Але шанують друзі.

І так і рветься з язика,
Щоб не змовчати пресі:
Ота козачка – хто така?
То наша гордість – Леся.

Василь КОВТУН

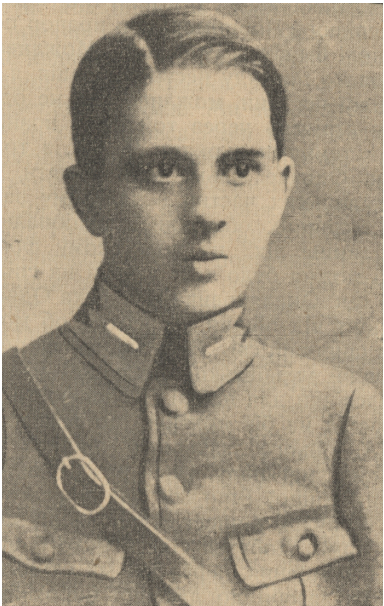
Цитата дня

РОСІЯ НЕ МАЄ ДРУЗІВ,
ВОНА МАЄ
АБО ВОРОГІВ,
АБО ЛАКЕЇВ.

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

ПРОБЛЕМА ПАЦІФІСТИЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

РОЗДІЛ З МАЙБУТНЬОЇ КНИГИ “ДІТИ У ВИЗВОЛЬНІЙ ВІЙНІ. 1914 – 1920-ті”

Це фрагмент із більшого нарису Лева Шанковського, який пояснює одну з причин, чому українці програли війну полякам у 1919 році. Це спогад-роздум про зневажливе упередження офіцерів-українців старої австрійської військової школи до дітей і жінок як до вояків і воячок. Таке ставлення зупиняло юнацтво і жіноцтво в їхньому прагненні до активної вояцької служби Україні. А от поляки змогли сформувати народну армію – за найактивнішою участю дітей, юнаків, юначок і жінок.

Спогад ще й тим цінний, що фіксує переживання 15-літнього юнака – добровольця Стрийської пластової сотні. Цей розділ буде корисний для офіцерів ЗСУ в час страшної війни, коли вирішується доля нашого народу.

На тлі важкої служби малолітніх військових добровольців-пластунів у Стрию насувається питання, чому вони не пішли на фронт до Львова чи під Хирів, як на фронт ішли “малолітні польські добровольці”, юнаки й дівчата, що їх пізніше названо “вірлятами” (“orleta”), які були дуже активні як бойовики чи розвідники на фронті.

Вояк Пробойової (штурмової. – *Ред.*) сотні УСС під Львовом, майбутній в'язень польських тюрем за приналежність до УВО Франьо Штик був у Львові 22 листопада [1918 р.], коли польські війська займали Львів. Він згадує: вулицями проходили відділи війська... маса старшин... бачив і жінок-фронтівочок, і хлопчиків – 13 – 14-літніх фронтівочків. Бачив і студентські сотні, в них усіх моїх товаришів із шкільних лав. Вулицями переїжджали батареї, стежі уланів, переходили діти з кісами. Я побачив не військо, а народ і тоді тільки зрозумів, що значить “народ під зброєю”. То не були жарти, проти нас не стояло військо, але народ. Це дуже вдала характеристика тодішнього стану.

Нічого подібного не було по українській стороні.

У ході боїв проти польських повстанців стан українських військ у Львові зменшився був до 648 українських вояків. Слабо поінформований про ситуацію у Львові край майже не реагував зовсім на події у Львові і не прислав йому потрібної допомоги. Маса старшини не було, бо паціфістська ментальність галицького українського населення стояла на перешкоді вишколові професійного українського старшинства в австрійській армії і перед війною; активних старшин-українців в австрійській армії не було більше одної сотні.

ДІД ІВАН І КОЗАК МАМАЙ

Передплатникові нашої “Незборимої нації” Іванові Юхну вже пішло на 90-й рік життя. Народився він 1 серпня 1936 року. Він художник, краєзнавець, автор книжки про своє рідне село – “Мурафа та її околиці”. Торік захопився гончарством. І каже: виходить! У цій новій справі знайшов радість.

І ось Іван Олександрович вислав мені “Новою поштою” подарунок – гончарного козака Мамаю, але в дорозі Мамай зазнав ран, трохи побило його. Проте Мамаєві до такого не звикати. Багато що було за його тисячолітнє буття! Та і є друзі, які його підлікують-порихтують.

У посиленні був лист від пана Івана, де він виклав своє уявлення про Мамаю. Отож публікуємо цю замітку...

“Козак Мамай – оберіг, заступник і суддя, надійний захисник віри. Він завжди при зброї, завжди гото-

Начальний комендант українських військ у Львові, один із небагатьох професійних старшин-українців австрійської армії полк. Гнат Стефанів відмовлявся використати запал українського юнацтва й жіноцтва і не дозволив українським юнакам і дівчатам “пхатися” до війська, а ще й брати участь у війні. На його думку, що покривалася з думкою інших професійних старшин, тільки професійні вояки могли брати участь у війні, а не “дітваки” чи “баби”. До речі, погляди такі були поширені серед професійних старшин монархічних армій, які відкидали принципи революційної чи всенародної боротьби, допускаючи до неї тільки професійні армії.

Польськими військами у Львові командували головню польські легіонери, які мали зрозуміння до революційних методів боротьби, веденої “народом під зброєю”. Ці ідеї польські легіонери винесли зі своїх стрілецьких організацій під проводом майбутнього польського маршала Йосифа Пілсудського. Ці організації перед Першою світовою війною існували в Галичині.

Стрийська пластунська сотня мала свій власний досвід у зустрічі з професійно-військовою ментальністю високих старшин стрийської залози. На вістку про бої у Львові та Перемишлі і про значну участь у львівських боях польських “вірлят” пластунська сотня стала в повному складі до звіту до полк. УСС Гриця Коссака, який саме повернувся зі Львова, де безуспішно продовжував кілька днів очолював українське військо в боротьбі проти польських повстанців, і прохала його про висилку сотні до Львова в розпорядження Начальної команди Українських військ у Львові (така була офіційна назва, згодом назву цю змінено на “Начальну команду Галицької армії (НКГА)”. У відповіді на наше прохання ми багато почули від полк. Коссака слів про “смаркачів”, яким здається, що вони є справжніми вояками, про те, що ось-ось бої у Львові закінчатся перемогою і тоді він відішле нас негайно до школи, бо “ти, дурню, один з другим” маєш пильнувати насамперед книжки й учитися, учитися й ще раз учитися, щоб бути корисним Україні. Про “геройство” радив нам забути, бо Україна потребує живих людей, а не мертвих “героїв”, а втім, “героєм” може бути кожний дурень.

Дальша промова пана полковника стосувалася “татів” і “мамів” недопечених “героїв”, і тоді дісталось від пана полковника авторові цих рядків. Побачивши перед кількома днями в штабі, що я в службі при телефоні заїдав солідний кусок білого книша з маслом, пан полковник (під час нашого звіту) сказав так: “Приходить тут такий кандидат на “героя” і пожирає книші з маслом під час служби. Я навіть нічого не кажу, бо це ще дитина, яка не знає, що “при війську” їдять на наказ, сплять на наказ, воюють на наказ, але наказу, щоб заїдатися книшами з маслом, я не давав”. Але тут ще інше питання, каже пан полковник і вже безпосередньо звертається до мене: “Хто за тобою, дурню, буде носити книші з маслом у Львові? А що ти будеш робити, коли не буде коло тебе мамуні, що тобі такі книші готує? А ви всі, дурні, теж подумайте, що будете їсти у Львові, коли вам кухня на час обіду не подасть? Цю, будеш плакати один з другим за мамою, а тепер тут героя вдаєш? А тепер забирайтеся, щоб я вас на очі не бачив!”

вий до бою. Тут він з козбою, відпочиває. Козак Мамай справедливий, він не стоїть над людьми, не вищий за них, він – рівний з усіма, він – простий. Козак Мамай не хвалиться багатством – він його не має. Зброя, кобза – то його багатство, кінь баский – то його брат.

Козак Мамай – символ життєздатності української нації, це ікона для тих, хто не бажає здобувати земне блаженство ціною рабської покорі. Козак Мамай усеяє віру українського народу у відродження всеукраїнської держави.”

Шановний пане Іване, бажаємо Вам дожити до 90 років, а тоді ще трошки.

Нашу газету мусите передплатувати до 100 років.

Ось такий наш дружній наказ.

Роман КОВАЛЬ

Такнаш [стрийських вояків-пластунів] звіт закінчився повною поразкою, яка послужила деяким старшинам і підстаршинам для глуму й насміху над нами, а зокрема мені дісталось на горіхи за книш із маслом. Очевидно, ми все сприймали з гумором, але до полк. Коссака таки мали жаль, не за те, що сварив нас, але за те, що не відіслав до Львова, куди ми рвались, бо прагнули для себе більшої ролі у війні проти Польщі і були готові до жертви. Немає потреби плакати над кожною жертвою у Визвольній боротьбі, бо без жертв перемога у війні не можлива. Померти треба все одно, але жити в неволі важче, ніж впасти в боротьбі. А неволя, в наших часах, тягне за собою більші втрати, ніж війна, щоб згадати тільки “розстріляне відродження”, “ліквідацію куркуля як класу”, штучний голод, чистки й повільну смерть у московських гулагах.

Таким чином, у нашому розумінні, професійні старшини нашої армії – полк. Гнат Стефанів чи в Стрию полк. УСС Гриць Коссак – не мали рації, коли вони відкидали бажання молоді чи жінок включитися у визвольну боротьбу, бо у їх понятті “книжки”, “школа”, “наука”, тобто підготовка до “кар’єри” типового інтелігента була важливіша, ніж безпосередня участь молоді чи жіноцтва у Визвольній боротьбі.

Після неfortunного звіту у полк. Коссака нас, військових пластунів у Стрию, не покидала думка, що військові команди українського війська повинні були нас доцільніше вжити у війні, а не тільки затикати нами всі діри в залоговій службі. Усміхалась нам служба розвідників на фронті, мріялись далекі стежі у ворожому заплілі, а навіть снилися героїчні подвиги безстрашних шпигунів у ворожих містах, що нам здавались навіть легкою справою, бо ж володіли ми всі польською мовою бездоганно як чистокровні поляки. Про наші військові амбіції ми часто говорили нашим старшинам, але вдруге до звіту до полк. Коссака ми таки побоялись піти.

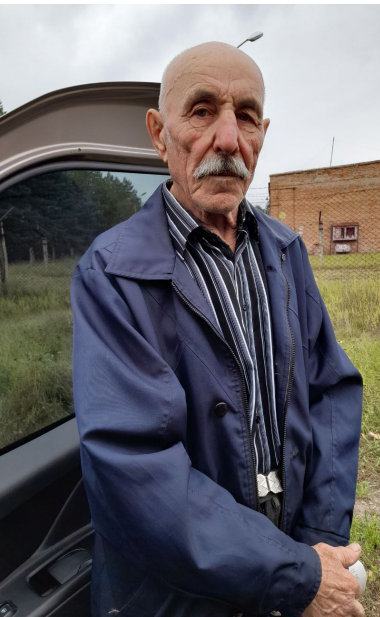
Постійні нагадування старшин про наші можливості були причиною, що перед виправову українських військ на Закарпаття вибраних військових пластунів на чолі з пхор. (підхорунжим. – *Ред.*) УСС Юрком Гарасимовим вислано на Закарпаття з важливими завданнями, але для інших залогова служба в Стрию далі була хлібом щоденним, аж до виходу зі Стрия в дні 19 травня, потім участь декількох з нас у старшинських школах, участь у рядах УГА чи Армії УНР у Визвольній війні на Україні, знайомство з “чотирикутником смерті” й поворот до польського Стрия. Так закінчилася участь стрийських малолітніх військових “добровольців” у Визвольній війні українського народу в 1918 – 1920 рр.

Проблема мілітаристичної чи паціфістської ментальності існує досі, й тому я старався ширше подати суть конфлікту військових пластунів у Стрию з полк. УСС Грицем Коссаком, що згодом став комендантом Стрийської військової області (по суті, Станіславівської, але з осідком у Стрию) і послідовно комендантом III Галицького корпусу (у 1924 році вийав в окуповану Україну, викладав у школі Червоних старшин у Харкові. – *Ред.*).

Лев ШАНКОВСЬКИЙ

Дж.: Шанковський Лев. Нарис історії Стрийщини // Стрийщина. Історико-мемуарний збірник. – Нью-Йорк – Торонто – Париж – Сідней, 1990. – Т. I. – С. 162 – 164.

Публікація Юрія Юзича

БЕЗВІСТІ ЗНИК ХУДОЖНИК ДМИТРО БУР’ЯН

Козаки і козачки Історичного клубу “Холодний Яр” творять українську культуру – часом зі зброєю в руках. Вони служать у ЗСУ, Національній гвардії України, ССО, СБУ, у Силах тероборони, морській піхоті. 56 учасників Визвольної боротьби! А всього у клубі 155 осіб (станом на січень минулого року).

Болючі втрати не оминули і нашу родину... Загинули за Україну козаки історичного клубу: Олег Куцин, командир 49-го батальйону ЗСУ “Карпатська Січ”; Андрій Жованик, командир 5-го Легіону ССО, Герой України (посмертно); Юрій Мороз, молодший сержант Сил тероборони, реконструктор, сумівець; Сергій Павліченко, молодший сержант, майстер музичних інструментів.

У січні 2022 р. помер від ран айдарівець (із літа 2024-го!) Євген Гордничук-“Гриць”, автор спогадів про Визвольну боротьбу. 19 квітня 2023 р. під Бахмутом безвісти зник наш Володимир Барцьось, краєзнавець, меценат української справи.

І ось ще одне тривожне повідомлення: 19 вересня 2025 р. на фронті під с. Грушівським Волноваського району безвісти зник художник національного значення Дмитро Бур’ян, кулеметник десантно-штурмового відділення 37-ї бригади Морської піхоти ВМС.

Дмитро з Черкас. Народився за півтора року до проголошення незалежності – 12 лютого 1990 року. У війську з перших днів березня 2022 року. На фронті зазнав кількох контузій... До Історичного клубу “Холодний Яр” вступив 12 лютого 2012 року. До мене уперше прийшов, коли був студентом 2-го курсу Національної художньої академії, очевидно, 2010-го. Хотів купити книги про Визвольну боротьбу. І сором’язливо поділився мрією:

– Я хочу намалювати портрети всіх отаманів Холодного Яру...

– О! – вигукнув я. – То ви правильно прийшли! Заходьте, будь ласка, друже.

Але Дмитро так боявся мене потурбувати, що довелося довго його вмовляти...

Тоді я писав книгу про скульптора-воїна Михайла Гаврилку, якого забув український світ. Я був ним захоплений, горів. І Дмитрові сказав:

– Ви намалюєте образи всіх отаманів Холодного Яру і Чорного Лісу.

“ЛИЦАР КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ”

Відзнака “Лицар Карпатської Січі” – це про тяглість. Про внутрішній код, який десятиліттями загартовувався в боях, а сьогодні працює в лавах 49-го Окремого штурмового батальйону ЗСУ “Карпатська Січ”. Вояки підрозділу знають свою історію і самі встановлюють критерії гідності.

Під № 1 почесною відзнакою посмертно нагороджено засновника батальйону Олега Куцина-“Кума”, людину, яка створила фундамент і систему координат підрозділу.

Відзнакою “Лицар Карпатської Січі” посмертно нагороджені добровольці Віталій Бенчак-“Тур”, Назар Підкович-“Кабан” і командир 2-ї штурмової роти Василь Яремко-“Ярий”, Герой України. Це визнання їхньої стійкості, професійної роботи та вірності братерству.

На День Соборності у Києві (під час презентації книги “Хоробре серце Олега Куцина”) старший лейтенант 49-го ОШБат “Карпатська Січ” вручив відзнаку “Лицар Карпатської Січі” рідним Миколи

Але спочатку ви створите образ людини, якої ще не знаєте, але зараз пізнаєте, – Михайла Гаврилку.

І гаряче оповів йому історію боротьби скульптора Гаврилку, творця першої (і забутої!) Шевченкіани, революціонера-підпільника, в’язня московських тюрем, політичного емігранта, січового стрільця, повстанського отамана...

Перебачення справдилося – погруддя Михайла Гаврилку (з чубом!) роботи Дмитра Бур’яна – поруч мого робочого столу, де ця книга писалася.

Наш друг скульптор Михайло Горловий також захопився образом Михайла Гаврилку – як і Дмитро. І теж зробив його прекрасний портрет. І також мені подарував.

Це українське щастя мати таких високих національних митців – Гаврилку, Горлового і Бур’яна! Скільки вони повернули дорогих нам образів забутих борців і творців рідної культури!

Про Гаврилку і Горлового, на жаль, говоримо в минулому часі – вони вже в опівняній ними українській історії, а на Дмитрове повернення дуже розраховуємо. І на продовження його подвижницької праці. Скільки ще борців треба увічнити!

Дмитро Бур’ян встигнув створити десятки образів діячів Визвольного руху, зокрема Євгена Коновальця, Миколи Міхновського, Петра Болбочана, Юрія Горліса-Горського, Костя Пестушка, Василя Чучупака, Петра Чучупака, Семена Чучупака, Юрка Тютюнника, Михайла Омеляновича-Павленка, Петра Дяченка, Марка Безручка, Павла Скоропадського, Всеволода Петріва, Володимира Сікевича... Це тільки початок величезного списку його прекрасних робіт. Вийшли з-під його пера і десятки образів героїв нинішньої українсько-російської війни.

Найбільше Дмитра чекають рідні – мама Тамара, дружина Наталія і семирічний синочок Орест, якого Дмитро назвав на честь легендарного айдарівця Ореста Квача, який загинув за Україну влітку 2014 року.

У книзі “Донбас: радість і біль” опубліковано споми Дмитра про свого приятеля Антона Моспана-“Тигра” з Черкас, який поліг під селищем Кримським на Луганщині 15 жовтня 2018 року. Дмитро писав з болем: “Чому він? Світлий, позитивний, спортивний і непитущий. Чому саме він?! Душа болить і серце”.

Тамара Бур’ян розповіла мені, що Дмитро страшенно переживав, коли хтось із його кола втівав від війни – у Європу, Америку чи унікав боротьби в інший спосіб. Навіть на світліни своїх знайомих-ухилинтів не міг дивитися без болю. Казав:

– Навіщо ви мене травмуєте, показують це фото?..

Дмитро – людина совісна, щира, чесна, шляхетна і хоробра. Честь і слава нашій нації. Віримо в його повернення!

Роман КОВАЛЬ, Історичний клуб “Холодний Яр”
Київ, 9 січня 2026 р.

Лаговського-“Одіна” (посмертно). Відзнаку з хвилюванням прийняли дружина Галина й син Максим.

Війна – це виснажлива робота. Вони виконали її з честю, назавжди закарбувавши свої прізвища у ДНК “Карпатської Січі”.

Слава борцям за волю України!

ЮНИЙ ДОРОШЕНКІВЕЦЬ МИКОЛА СОКІЛ

Яке прекрасне це воївниче дитя – син дорошенківського полку! Спасибі ц. п.м. працівникам журналу “Дороговказ”, які зберегли дорогий для нас образ. Радіємо, що він увійшов до Юнацького пантеону борців за волю України, який ми творимо у вигляді книги “Діти у Визвольній війні”.

На світліні 1918 року бачимо Миколу Сокола – малого козака 4-ї сотні 1-го полку ім. Петра Дорошенка Запорозької дивізії. Миколи 15 років. Біля нього – козак цієї сотні, очевидно, опікун, “дядько”. До полку хлопець вступив 21 квітня 1918 року. Це був час, коли запорожці звільняли Донбас від московських більшовицьких окупантів.

Микола з Катеринославщини. Принаймні так стверджував Іван Луцишин. Він писав, що з Миколою Соколом вони навчалися в комерційній школі в Катеринославі та були членами Катеринославської української студентської громади, вкрай нечисленної.

“Толовою Студентської Громади був активний щирий українець – студент Лященко, який з часом подіями був змушений виїхати з Катеринослава. На його місце обрано мене головою Студентської Громади, – згадував Іван Луцишин. – До правління цієї студентської організації входили як заступники голови чи як члени студенти Гірничого Інституту Нечипоренко, Микола Сокіл, мій давній товариш ще з середньої комерційної школи в Катеринославі, студентка університету Віра Шпаківська і Пріся Горбач та інші”.

Але як Микола Сокіл міг бути студентом, коли мав лише 15 років? Хтозна, може, це інша особа.

“Як в нації вождів нема, тоді вожді її – поети”.
Євген МАЛАНЮК

Коли в листопаді 1920 р. українська армія, останніми набоями віддавши свій прощальний салют Батьківщині, перейшла Збруч та була інтернована своїм недавнім союзником Польщею, незабутній командарм генерал-полковник М. Омелянович-Павленко кинув гасло: “Війна не скінчена. Ми будемо продовжувати її в нових обставинах та іншими методами!” А одночасно із цим серед гнітючої і, як здавалось, безнадійної та сірої таборової буденщини почувся і другий твердий голос-дороговказ:

Гармати замовкли,
Хай гримить українське слово.

Це був голос українського вояка, сотника Армії УНР Євгена Маланюка. За словом стався чин. У таборі в Ланцуті, де в той час перебував Є. Маланюк, засновується “Нова Зоря” – місячник незалежної думки, яка це гасло ставить своїм провідним дороговказом, цементує навколо себе маси таборового вояцтва і душою якої стає сотник Є. Маланюк.

Микола дорослішав у війську. 1920 року він служив у 46-му курені 6-ї Січової дивізії і в кінному дивізіоні Спільної юнацької школи. Коли Армія УНР опинилася за “дружніми польськими дротами”, хлопець пройшов нелегкий шлях випробувань у таборах Домб’я, Ланцута, Олександрова-Куявського, Щип’юрна та Каліша. Потім була Варшава, вже – слава Богу! – без дротів.

Нарешті юнакові поталанило вирватися з неприхильної Польщі. У Чехословацькій Республіці ставлення до хлопця вже було як до людини. Тут здобув середню освіту, працював у фірмах на різних посадах. У ЧСР не тільки заробляв на хліб, а й організовував українське життя, зокрема в Лібштадті (нім. Liebstadt, тепер Libštát – містечко в Ліберецькому краї Чехії). Створив тут Українську громаду і “філію Українських Комбатантів”. Та очолив їх. Це була друга філія Української громади в Чехії.

Микола Галаган (у 1917-му ад’ютант командира Богданівського полку) згадував: “Лібштадтська філія [Української] Громади заложена була 1930 року в грудні, коли-то відбулися збори тамошніх українців, скликані М. Соколом, урядовцем місцевої текстильної фабрики, що з ним Управа Громади зв’язалась посередництвом Ліберецької філії. Присутніх на тих зборах було 18 осіб, бувших українських вояків, які працювали тут як промислові й сільсько-господар. [ські] робітники. На згаданих зборах, що їх треба вважати за установчі, обрано було Управу філії у такому складі: М. Сокіл – голова”. Цю громадську посаду Микола обіймав до 1934-го та передав її в наслідок іншим.

“Серед членства Лібштадтської філії стало ніби свого рода традицією брати до себе на вакації учнів української гімназії. На місцевому цвинтарі філія поставила пам’ятник українському стрільцеві М. Селяникові, на якому зроблено напис українською мовою. Філія все відгукувалась на визначніші події в житті нашого народу, зокрема на утиски з боку окупантів”, – стверджував Галаган. Звісно, що все це значною мірою було Миколіною ініціативою.

У 1931 – 1934 рр. Микола Сокіл – ще й заступник голови Української громади в ЧСР Миколи Галагана. Микола заснував українські громади в Лазнях-Белоград (Lázně Bělohrad), що в Краповградському краї, а також у м. Турнов (Turnov), що в Ліберецькому краї.

Роман КОВАЛЬ, Юрій ЮЗИЧ

ЄВГЕН МАЛАНЮК

У серпні 1922 р. українське вояцтво з Ланцуту було перевезене до таборів інтернованих у Каліші і недалеко від нього Щеп’юрна (тут і далі правильно – Щип’юрно. – Ред.). Хоч у Каліші вже виходив “Залізний Стрілець”, а в Щеп’юрні – “Нове Життя”, група молодих таборових літераторів, що перед тим гуртувалась біля “Залізного Стрільця”, на чолі з Є. Маланюком засновує літературний місячник “Веселку”. До редакційної колегії “Веселки” спершу входили Ф. Крушинський, І. Зубенко, А. Коршнівський, М. Селегій, А. Падолист і Є. Маланюк, але вже у другому році свого існування “Веселка” цілковито перейшла до рук Є. Маланюка і М. Селегії.

Був це тяжкий і для духової праці не дуже сприятливий час, але “Веселка” переборювала всі труднощі й перешкоди, стаючи і тут тим навковим центром, що гуртувало навколо себе ідейне українське вояцтво і мав до півсотки співробітників серед позатаборових інтелектуальних сил.

У 1923 р. Є. Маланюк переїздить до Чехо-Словащини, де в 1928 році у Подєбрадах закінчує Українську господарську академію зі званням інженера-гідротехніка. Від 1928 р. він працює у Варшаві за своїм фахом. В Німеччині після 2-ї Світової війни викладає в реґенсбурській гімназії. В 1949 р. переїздить до США.

Минають роки, міняється оточення і обставини, але Маланюкове Слово гримить, пориває своїм динамізмом, наснажує людські серця почуттям любови до знедоленого Рідного Краю і жаждою довершити недовершений чин його визволення, захоочує до творчого чину. Одна за одною з’являються

У 1939 р. дорошенківець вирушив на поклик Карпатської України. Зголосився до “Карпатської Січі”, але “боротися зі зброєю в руках не довелося”.

І ось – Канада! Тут розшукав побратимів, став до лав комбатантської організації – як член 5-ї станиці Союзу бувших українських вояків Канади. Кілька каденцій входив до генеральної управи. “Уклав свою досить помітну цеглину праці в організаційну розбудову СБУВ”.

Микола, щирий і чистий козак, не терпів маніпуляцій зі старшинськими ступенями ветеранів Армії УНР. Зокрема, публічно звернув увагу, коли одного хорунжого якось називали в пресі “підполковником”. В одній із таких публікацій у березні 1968 року дорошенківець написав: “Прилюдні метаморфози і жонглерства з рангами Українських Дієвих Армій не можуть залишатись без відповідної реакції з боку чесних українських ветеранів, які у військовій ранзі бачать не лише порожній титул, але символи військових чеснот, провідництва, відповідальності, самопосвіти, вірності, порозуміння щодо нижчих рангою”.

За участь у Визвольній боротьбі Микола Сокіл нагороджений Хрестом Симона Петлюри (ч. 3321) та Военним хрестом (ч. 194, 19.10.1961).

Відійшов козак у засвіті 15 липня 1968 р. – на 65-му році життя (отже, народився ориєнтовно 1903-го). Поховали його “зі всіма належними українському воякові почесностями” на цвинтарі “Прспект” у Торонто. Прощальне слово виголосив Іван Липовецький, голова Генеральної управи СБУВ: “І знову стоїмо над свіжою могилою Українського Вояка, який назавжди залишає наші вояцькі лави. І хочеться переповненими смутком і болем душею та серцем звернутися в благальній молитві до Всевишнього: Милостивий Господи, завчасно приходимо ми тут, зачасто хилимо наші прапори в журбі і смутку над цими свіжими могилами наших побратимів”.

У некролозі друзі називали Миколу Сокола то підпоручником, то поручником Армії УНР, а раніше – хорунжим. Якраз цього він і не терпів. Насправді Микола був юнаком Армії УНР, козаком Дорошенківського полку.

Слава українським дітям – козакам-романтикам та учасникам Визвольної боротьби за волю і щастя нашого народу!

Роман КОВАЛЬ, Юрій ЮЗИЧ

ЄВГЕН МАЛАНЮК

статті й поезії Є. Маланюка в українській періодичній пресі, як також збірки його поезій на полицях українських книгарень, як “Стилет і стилос”, “Гербарій”, “Земля і залізо”, “Земна Мадонна”, “Перстень Полікрата”, “Вибрані поезії”, “Влада”, “П’ята симфонія”, “Нариси з історії української культури”, “Поезії”, “Остання весна” та інші, завершення яких були два томи “Книги спостережень”, що в 1962 і 1966 роках вийшли у видавництві “Томін України” у Торонті.

Про велику і цінну літературну спадщину покійного Є. Маланюка своє слово скажуть до цього покликані, нам залишається ствердити, що у тій “боротбі в нових обставинах та іншими методами” Є. Маланюк знайшов своє місце: крокував у перших лавах тих, що очолюють духовий похід нації до Волі, і 16-го лютого ц. р. відійшов у засвіті як загальноновизнаний великий поет, як “імператор залізних строф” і як інтелект, місце якого важко заступити.

“...І все боюсь: скінчиться термін, а я не скінчу завдання”, – читаємо в одній з його поезій. І цей “термін”, як безапеляційний диктат закону природи у зміні поколінь, прийшов. “Скінчити завдання” не судилося, бо Є. Маланюк зійшов із позицій боротьби, хоч і на 71-му році життя, але у розквіті духовних сил і в моменті далеко йдучих творчих плянувань, залишив лави борців, щоб вчимо жити серед них і серед майбутніх поколінь...

І. Л-ИЙ (Іван ЛИПОВЕЦЬКИЙ)
Дж.: І. Л-ий [Липовецький]. Євген Маланюк // Дороговказ: орган вояцької думки і чину. – Торонто, 1968. – Січень – березень. – Ч. 19 (38). – С. 14 – 15.

ЦЕ ВІЙНА ЗА НАШУ ГІДНІСТЬ

Служити Батьківщині. Захищати Україну. Знищувати ворога.

Ці слова стали для нас основою життя. Якби не війна, багато з нас ніколи б не пов’язали свою долю з військом. Нас піднімали внутрішній поклик, бажання зберегти державу і впевненість у тому, що ми маємо зробити максимум, аби запобігти руйнуванню усього, що є дорогим для нас.

Ми бачили ворога впритул. Скризь – на землі, у повітрі і на морі. У глибокому тилу противника і в сірій зоні. На флангах і в оточенні. І всюди, де б ми з ним не стикалися, ми не втрачали гідності, завжди розуміючи, задля чого ми тут.

Ця війна ведеться не лише за незалежність, за свободу, за право самим обирати своє майбутнє. Передує це війна за нашу гідність: особисту та національну, без якої людина просто втрачає саму себе. На передовій цієї боротьби сьогодні тисячі найкращих синів і доньок України. Пам’ятайте про тих, хто несе на собі цей тягар нині. Про тих, хто з честю виконує

обов’язок. Про тих, хто загинув чи зазнав поранень і з честю покинув стрій. Про тих, хто в полоні.

Дякую кожному бійцю, з яким доля звела мене на цій великій війні; кожному, хто не зламався і робить усе, аби обов’язок було виконано з розумом і військовою майстерністю.

Слава Україні!

Святослав ПАЛАМАР-“КАЛИНА”

ІСТОРІЯ АНАТОЛІЯ ПАВЛЕНКА

Під час російської окупації у 2022 р. його село опинилося під окупацією. Анатолій було 17. Він почав передавати українським військовим інформацію про російські позиції та пересування. Збірвав координати, запам’ятовував маршрути, передавав дані.

Російські солдати не раз зупиняли його, перевіряли телефон, розпитували. Перед блокпостами

він видаляв усі сліди. Сусіди попереджали, що його можуть забрати.

Згодом друзі допомогли йому виїхати до Латвії. Там він зустрів своє 18-річчя. Він мав можливість залишитися. Але він вирішив повернутися. Сказав, що не може жити спокійно, поки в Україні війна.

У 2023-му Анатолій підписав контракт із 73-м Морським центром спеціальних операцій. Став кулеметником і бойовим водолазом. Під час одного з боїв у 2024-му він, щільним кулеметним вогнем стримавши росіян, дав змогу евакуювати поранених. Усі вижили.

Він говорив про життя після війни. Про весілля з нареченою Вікторією. Про дітей. Про дім біля моря в Одесі.

18 січня 2025 р. в Курській області артилерійський обстріл накрив його підрозділ...

Йому було 20 років.

Поховали козака в Миколаєві. На могилу друзі приносять батончики “Twix” – його позивний.

Тимофій МИЛОВАНОВ
“Українська правда”

ЩИРО ДЯКУЄМО!

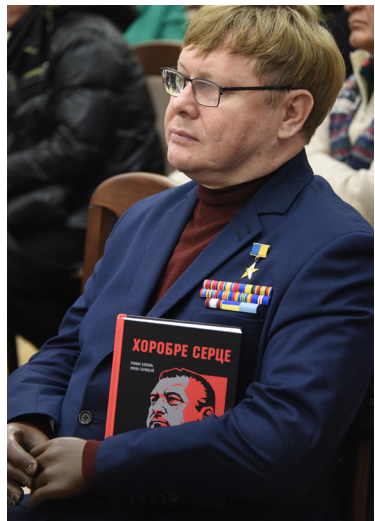
Сергій Тищенко, бойовий медик 30-ї ОМБр ім. князя Костянтина Острозького, провів 472 дні без ротації на позиції під Бахмутом. Його історію описала газета “New York Times”.

ЗАВДЯКИ ЗСУ

На День Соборності я відвідав презентацію книги “Хоробре серце Олега Куцина”. Його життя – це приклад для наслідування молоді в українських школах. На жаль, міністр освіти Оксен Лісовий каже, що нам треба зараз вчити українських дітей фізики та хімії. А я – йому: нам треба також українських дітей вчити захищатися від російських окупантів. Влада цього не чує.

Минуло майже 12 років як я пішов захищати Україну. Я – етнічний російський, народжений на Донбасі, 10 років тому повернувся з російського полону – важко поранений. Але я ніколи не шкодував, і мені не соромно, що в 2014 – 2015 рр. я знищував російських окупантів (своїх кровних братів) та зрадників України на тимчасово окупованій Луганщині. Адже неможливо сприймати справедливого те, що вкрадено. Так мене виховали батьки.

Під час презентації усіх зарядили потужні слова Андрія Ілленка. “Зараз важко всюди, – сказав він, –

на фронті, в тилу, у Києві, але зараз 2026-й і прошу запам’ятати, що завдяки ЗСУ фронт досі на Донбасі”.

Слава ЗСУ!

Володимир ЖЕМЧУГОВ, Герой України

Світлина Георгія Лук’ячука

АНДРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ КОВАЛЬ

(24.11.1956, м. НІЖИН ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛ. – 27.01.2022, КИЇВ)

4 роки тому помер мій старший брат Андрій. У мене були з ним складні стосунки, часом ми роками не спілкувалися, але завжди відновлювали стосунки. Торік він багато за що попросив вибачення. Сказав і багато добрих слів про мою діяльність. У найвищих дефініціях.

Наприкінці життя він, колись багата людина, опинився у вкрай скрутному становищі. Він розтринькав усе, що мав. Ніхто з рідних він нього не відвернувся, всі допомагали.

Андрій Коваль – історик за фахом, учитель, потужний інтелектуал, філософ, історіософ. Мені завжди з ним було цікаво вести розмову. Останні роки ми часто гуляли в парку на Курській. Я переважно слухав.

Найкраще він знав світову історію, розбирався в тонкощах світових релігій. Коли він щось запитував про українську історію, я йому розповідав. Але більше слухав.

Андрій Коваль – автор блискучих афоризмів. На жаль, багато років він писав їх російською і лише під моїм впливом перейшов на українську, почав перекладати свої афоризми з російської. Я зараз публікую їх у кожному номері “Незборимої нації”. Розділ з його афоризмами під назвою “Непереборні труднощі – лише віхи на шляху героя” є в книжці “Микола Міхновський”, яку ми створили разом з Юрієм Юзичем.

Я пообіцяв Андрієві видати книгу його афоризмів. Сподіваюсь виконати цю обіцянку. Вважаю його афоризми влучними, несподіваними, часто геніальними. Я взагалі вважаю його генієм. Який змарнував своє життя. Який мав кошти видати свої книги, але цього не зробив.

У юнацькі роки він складав музику, писав оригінальні вірші (російською мовою), був бардом, мав успіх, але з часом занехаяв цей свій талант.

Я вдячний Андрієві, що він дав кошти на 2-ге видання моєї книги “Багрянні жнива Української революції”, разом з Ренатом Польовим видав мою книгу “Нариси із історії Кубані”. Звозив мене на двотижневий відпочинок у Таїланд.

Відійшла людина, яка могла стати окрасою української культури.

І стане, коли я видам книгу його афоризмів. Ось кілька його думок:

“Наука розчаклює світ, мистецтво повертає його чари.

Насолоджуючись фальшивим, втрачаєш смак до справжнього.

Очевидне – не доказ істини, бо істина неочевидна.

Тому, хто дивиться у вічі вічності, нема куди поспішати.

Розум часто позбавляє щастя, а щастя – розуму.

Погано бути рабом своїх пристрастей, ще гірше – чужих.

Для більшості головне в житті – вижити, для меншості – стати безсмертними.

Смерть з усіма на «ти».

Була смерть і з Андрієм на “ти”: він помер у будинку для старших людей...

Андрій був єдиною ланкою мого зв'язку з батьками, які давно вже відійшли. На моє прохання він згадував їхні характерні слова та вислови, а я їх записував, і батьки несподівано оживали, я ніби чув їхні голоси. Тепер я осиротів у цьому важливому для мене зв'язку, вже немає жодної людини, яка може пригадати чи уточнити деталі мого дитинства.

Прощай, брате! Нехай Господь упокоїть твою душу!

А я виконаю свою обіцянку, і ти книгою повернешся в Україну.

Роман КОВАЛЬ

МІЙ БАТЬКО ПЕТРО СОДОЛЬ-ЗІЛИНСЬКИЙ

31 грудня 2025 р. у США помер пластун, майор запасу США Петро Содоль, син болбочанівця Петра Содоля-Зілинського, сотня якого першою увірвалася у Крим навесні 1918 року. Під час служби у В'єтнамі син героя був заступником командира 1-го батальйону 26-ї дивізії. За героїзм відзначений двома Пурпуровими серцями Армії США. Коли у 2015 р. Роман Коваль готував до перевидання спогади Бориса Монкевича “Похід Болбочана на Крим”, то звернувся з низькою питань до Петра Содоля.

Ось його відповідь...

На жаль, мій батько (Петро Вікентійович Содоль-Зілинський) не залишив жодних споминів про свою службу у війську (1913 – 1920). Батько народився 14 липня 1893 р. у с. Вирві на рікою Тетерів у Київській губернії – нині це, мабуть, у районі Малина Житомирської області (у 2014 р. село Радомишльського р-ну, тепер Житомирського р-ну – Ред.). Помер 18 травня 1987 р. у США.

Навчався в гімназії (невідомо якій) у Києві. У 1911 – 1912 рр. був юнкером у військовому училищі кавалерії десь на Волині, а в 1912 – 1913 рр. – старшим юнкером у вій-

ськовому училищі піхоти у Вільнюсі (нині Литва). Від 1913 р. – офіцер кавалерії царської армії, від 1914-го – на фронті. Відзначений Георгіївським хрестом.

У 1917 р. мав звання капітана і, здається, був тимчасово командиром ескадрону чи батальйону. Десь наприкінці року, коли його частина була “українізована”, він раптом став “українцем”, бо до того часу вважався “козаком” чи “з козацького роду”, адже предки ніби були в Київському козацькому полку. Про це мені поки що не вдалося верифікувати (довести, що це твердження є істинним. – Ред.).

У розповідях пояснював, що прізвище Содоль походить із Франції, оригінально – Садуль. Прізвище Зілинський було прізвищем його матері Олени, родичі (батьки. – Ред.) якої не мали сина і дозволили на шлюб [дочки] під умовою, що діти будуть Зілинські. Отже, ніби це була причина на “Содоль-Зілинський”, хоча у війську і також пізніше був відомий як Зілинський. Аж виїхавши на еміграцію літом 1944 р., формально в документах перестав уживати “Зілинський”. Це допомагало уникнути радянської “репатріації”. Все-таки між знайомими був раніше відомий як Содоль-Зілинський.

Від кінця 1917 р. аж до польського полону десь у 1920 р. батько був в українській армії. У Київських січових стрільцях був, мабуть, відносно недовго як командир сотні, отже, мабуть, командир куреня в полку під командою Івана Чмоли. Це я запам'ятав, бо І. Чмола – один із засновників Пласту. Але коли саме він був у СС – то не пам'ятаю. До Загону запорожців полк П. Болбочана долучив у часі відступу з Києва в лютому 1918 р. і був до квітня. Це його сотня першою штурмувала ворога біля Сиваша. Про зривання червоного прапора [на Думі в Києві] батько розповідав також, але про бої під Бердичевом мені невідомо.

Стосовно більшості питань зразу заявляю, що не можу відповісти, бо

ніяких матеріалів, документів, світлин мого батька немає. Коли батько помер, я був поза США, повернув уже на похорон. Відвідав [татову] хату, мабуть, 1 – 2 місяців пізніше, але вже було запізно, бо мої сестри доручили своїм чоловікам вичистити хату. Тож численні пачки з паперами (мабуть, 90 % газети) пішли на сміття. Отже, всі світлини, які публіковані в передруку книжки “Похід Болбочана на Крим”, та перший випуск книжки й різна кореспонденція, пов'язана з цим, пропали. Також помилково пропав архів Товариства запорожців та всі листи, пов'язані із цією організацією. Це просто трагедія...

Слава Україні! Героям Слава!

Петро СОДОЛЬ

Дж.: Лист Петра Петровича Содоля із США до Романа Миколайовича Ковалю у Київ. 15 червня 2014 р.

Монкевич Б. Похід Болбочана на Крим. Спогади сотника Армії УНР та його бойових побратимів / Упорядник, автор передмови Р. Коваль. – Київ: Історичний клуб “Холодний Яр”, “Наш формат”, 2014. – С. 264 – 265.

На світлинах – Петро Содоль та його батько Петро Содоль-Зілинський.

ЧЕРЕЗ “НОВУ ПОШТУ” МОЖНА ПРИДБАТИ

Книжки можна придбати через “Нову пошту”, попередньо переказавши кошти на ФОП Р. М. Ковалю: Приватбанк, 5169 3305 3001 3009.

Якщо це пожертва, то просимо переказувати на картку Романа Миколайовича Ковалю: Приватбанк, 4149 6090 2566 1630.

Як перешлете кошти за книги, просимо вислати квитанцію на вайбер (+38066-211-41-85) або на телеграм (+38067-726-30-36) або на електронну адресу kovalroman1@gmail.com

Також просимо вказати, куди і кому вислати книжки. І чи підписувати їх.

Ось ціни без вартості пересилки:

“Таємниця отамана Зеленого” Романа Ковалю – 250 грн.

“Хоробре серце Олега Куцана” – 500 грн.

“Сто історій Визвольної війни” Романа Ковалю – 300 грн.

“Шляхетні серця” Романа Ковалю – 250 грн.

“Самостійна Україна” Миколи Міхновського – 300 грн.

“Філософія сили” Романа Ковалю – 140 грн.

“Український націоналізм” (упорядник О. Однороженко) – 395 грн.

“Тарас Шененко, співець не-примиримої України” – 300 грн.

“Полковник Болбочан” Р. Ковалю і Ю. Юзича – 350 грн.

“Жінки у Визвольній війні: історії, біографії, спогади. 1917 – 1930” Романа Ковалю – 400 грн.

“Микола Міхновський: спогади, свідчення, документи” Р. Ковалю і Ю. Юзича – 700 грн.

НАРВАЛИСЯ НА СТАРОГО ЗАПОРОЖЦЯ

Відомо, що подекуди в Україні трапляються ще недобитки червоноармійських банд, які, ховаючись по глухих закутках, нападають на мирне населення. Ці ватаги, що привласнюють собі гучну назву “партизанів”, складаються переважно з комісарів жид-в, енкаведистів тощо, які свого часу потрапили в оточення, були відрізані від своїх частин і яким тепер не залишається іншого виходу, крім бандитської діяльності, аж доки їх не зліквідує місцева поліція.

Навколо цих “борців за советську владу” нагромаджується інколи багато фантастичних чуток і думок. Нині в розпорядженні редакції є фактичний матеріал, що змальовує справжнє обличчя ідейних борців за “світову революцію”. Нижче ми подаємо розповідь про характерний епізод, що трапився в селі Новому Фільварку Х. повіту. Звіт про цей драматичний випадок надіслано нам безпосередньо з місця подій.

В день Петра і Павла (12 VII ц. р.) до заступника бурмістра с. Г. пана Ч. зібралися гості з приводу його імені. Десь коло півночі (о 23 год. 30 хв.) до хати раптом увійшло п'ять чоловіків, озброєних рушницями. Обмацавши всіх присутніх (“чи нема зброї?”), вони забрали зі столу рештки вечері і наказали господарю відчинити комору, узапаснюючи свою вимогу словами:

– Ми тоже хатім кушать!

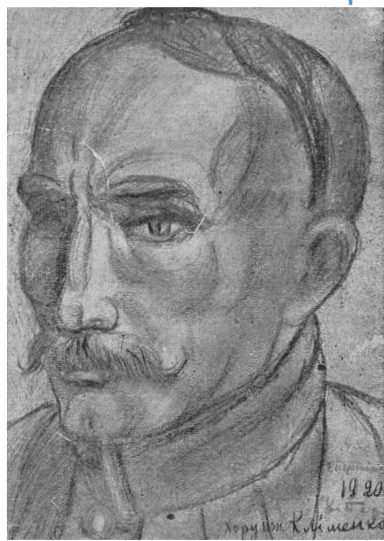
Діалект “шляхетних лицарів” не лишав сумніву, що батьківщина їх – “матушка Расся”. Непрохані гості зайшли до комори, але відразу ж “неначе б то хтось ім шепнув на вухо” (за виразом нашого кореспондента) хутко повернулися до хати й обступили бурмістра Р-ської (Решетилівської? – Ред.) волості п. К., який перебував серед гостей. А треба сказати, що п. К. – колишній сотник кінного полку Чорних запорожців Армії УНР. Він сидів при столі, тримаючи ввесь час праву руку в кишені. Під час обмацування він сидів у такій самій позі, прикривши лівою рукою хрест Симона Петлюри на грудях.

– Ану пакажи, что ти там імєєш в правой руке! – скомандував один з бандитів.

І в цей час сталося таке, чого бандити не чекали. Але надамо слово самому п. К.

У РОСІЇ ВЖЕ Й ЧОРТИ МОЛЯТЬСЯ

Спецпредставник Трампа розповів, що не вважає Путіна поганою людиною... Віткофф зазначив, що його візит до РФ “набув особистого характеру”, адже Путін вручив йому портрет Трампа російського художника та попросив передати його президентові США. А ще Путін запевнив, що “широ” розповів, що молився за Трампа, коли в нього стріляли. “Молився тому, що він

– Я тримаю праву руку в кишені штанив, – розповідає колишній сотник, а нині бурмістр, бо мусів спустити запобігача на револьвері. Коли бандити поверхово обмацували мене, я вже був готовий до чину. Але один з місцевих господарів, що сидів побіч мене, очевидно з перестрахи, щипав мене за руку й просив заспокоїтися. Та коли вже бандити зачепили мене окремо, тут не було чого вагатися. На жадання “ану-ка, пакажи” я вихопив з кишені револьвер і...

І сотник “показав” те що слід, і показав добре. Два бандити звалилися на підлогу. Обидва дістали кулі в голови. Решта вискочили через вікна.

От як насправді треба діяти з рештками нахабного советського (московського. – Ред.) сміття, щоб остаточно вимести його з нашої хати.

Дж.: “Світлий Промінь” (газета для Антонінської округи). – 1942.

Передрук з української газети “Голос” (Берлін). – 1942. – № 31. – 20 вересня.

На малюнку Василя Перебийноса – Петро Клименко, хорунжий полку Чорних запорожців, начальник кримінального відділу української поліції (Полтава, 1943), лицар Залізного хреста Армії УНР (Ч. 773). Серпень 1920 р.

був його другом, і він молився за друга...”

Повернувшись додому, Віткофф передав це послання президентові Трампу і вручив картину. “І було очевидно, що це його зворушило”, – зауважив русофіль Віткофф.

Республіканець-русофіль – за президента Рейгана таке було неможливо. А сьогодні – сумна реальність. Це смертельно небезпечно для України.

АРХІВ ГАЗЕТИ “НЕЗБОРИМА НАЦІЯ”

Тут можна переглянути архів НН: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Nezbornyma_Natsia

Редактор

Роман Коваль

Верстка

Анна Воловник

Коректор

Надійка Овчарук

Інформаційне забезпечення

Микола Владзімірський,

Владислав Карпенко,

Надія Віннік

Технічний директор

Максим Селюзкін

Адреса для листування

03049, Київ, вул. генерала

Геннадія Воробйова (Кур-

ська), буд. 20, пом. 14.

Тел./факс: 242-47-38

kovalroman1@gmail.com

ФБ: Roman Koval

Редакція залишає за собою

право редагувати

та скорочувати тексти.

Наклад 1000 примірників.

Видруковано 31.01.2025 р.

ТОВ “Прес Корпойшн Лімітед”

Номер замовлення 26 89 02

Ідентифікатор медіа:

R30-03637

Засновник

Роман Миколайович

Коваль

[HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/](http://nezbornyma-naciya.org.ua/)

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України